

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta " " " 13.—
za četrt leta " " " 6:50
za en mesec " " " 2:20
za Nemčijo celoletno " 28.—
za ostalo tuzemstvo " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta " " " 12.—
za četrt leta " " " 6.—
za en mesec " " " 2.—

V upravl. prejemam mesečno K 1:70

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna pettivrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat " 13 "
za trikrat " 10 "
za večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:

enostolpna pettivrsta (72 mm)
30 vinarjev.

Izhaja:

vsak dan, izven nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6.
Avstr. poštne bran. račun št. 24.797. Ogrske poštne
bran. račun št. 26.511. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Balkanska raja vstaja.

(Dr. I. Žitnik.)

Namen teh zgodovinskih spominov je edino ta, da navedem reforme, ki so jih Turčija in evropske države v zadnjem stoletju obljubovale balkanski raji. Večkrat pa lovec, ki zasleduje obstreljenega zajca ali zvito lisico, zabrede v goščo robidovja, da ne more naprej.

Zadnjič sem omenil, da je ruski car Peter Veliki odprl okna svoji državi, Katarina II. pa pri Očakovu vrata na Balkan. Ko bi se bil posrečil načrt, ki sta ga zasnovala Katarina in avstrijski cesar Jožef II., imela bi Evropa danes drugo lice. Načrt je izpodletel. Cesar Leopold II. je s Turki sklenil mir, ker je na Francoskem izbruhnila revolucija in je Prusija (ne Rusija, kakor je bilo napačno tiskano) v zvezi s Turki spetkavala proti Avstriji na Poljskem, Ogrskem in v Belgiji. Z mirom v Svistovem (1791) je bila večstoletna vojska habsburških vladarjev s Turki končana. Pričela se je nova doba reform.

Sultan Selim III. (1789—1807) je bil prvi turški sultan, ki je resno pričel z reformami v svoji državi. Kot prestolonaslednik si je bil pridobil nekaj evropske kulture in je, kakor poroča Hammer v svoji zgodovini turške ustave in uprave, pričel revolucijo od zgoraj. V njegovi dobi je bila v turški državi mladoturek, ki je hotel streti staroturški konservativizem in fatalizem, neomejeno moč soldateske, to je janičarjev, spahijev in mamelukov ter vpletati v svoji državi času primerne reforme. Zopet bi zašel v goščo, ko bi hotel obširneje opisavati te, res turške razmere. Turški fevdalci raznih vrst so sultanu vzrasli čez glavo in izrabljali svoje vojake za svoje namene. Enako so si »žepe« polnili močnogi paše in zatirali ljudstva brez razlike vere in narodnosti. Muhasili, davčni upravitelji, so praznili državne blagajne in izžemali narod. Vstaje krščanskih narodov so postajale pogostejše in nevarnejše za državo. Srbski »hajduki«, grški »klepte« in roparske bande so plenili po deželah ali pa se kot »junaki« borili za krst častni proti dušmanu. Balkan je bil v drugi polovici 18. stoletja do l. 1826. »vragovo plešišče«. Ta anarhija v državi in propad turške armade so ustvarile razmere, ko so mogli posamezni srbski »knezi« in grški »demogeronti« misliti na samostojnost. Ko se je bivši janičar Pasvanoglu postavil na

čelo upornikom proti sultanovim reformam in s pomočjo janičarjev osvojil Vidin, Tirnovu, Sofijo, Nikopoli, Sistov, Semendrijo, Niš in druga mesta ter l. 1797. pridrl s svojimi četami pred Belgrad, je moral belgrajski muhafic (guverner) Mustafa paša krščanske Srbe oborožiti proti turškim upornikom. V Skadru, ki ga sedaj oblegajo Črnogorci, se je utaboril turški klativitez Mahmud Bošatly, ki se mu je zahotelo po Črni gori. Toda Črnogorci so ga potolkli (1796) in s tem letom se pričela samostojnost črnogorskega vladike in gospodara.

V istem času je že vzhajala zvezda Napoleonova. Od direktorija v Parizu je izposloval pooblastilo in sredstva, da z armado zasede Egipt in prehití Angleže, ki so prežali na to najvažnejšo točko med Evropo, Afriko in Azijo ter prehod z zapada v bogato Indijo. Ta Napoleonov zavratni napad, ki je veljal Angležem, je zadel Turčijo, večstoletno francosko zaveznico. Junija meseca 1798 je Napoleon z močnim brodomjem in 30.000 vojniki minogrede zasedel Malto, v juliju Aleksandrijo in hotel proti Kairi, češ, da hoče ukrotiti uporne mameluke. Dne 1. avgusta pa je angleški admiral Nelson pri Abukirju ob ustju Nila uničil francosko brodomje in Napoleonu zaprl pot. Napoleon pa je z ostalo armado udril v Palestino in Sirijo, odkoder je bil odpoklican. Avstrija, Rusija, Anglija in Neapelj so namreč sklenile takozvano drugo koalicijo proti francoski republiki. Tej koaliciji se je pridružila tudi Turčija, kateri so imenovane države zagotovile integriteto. Tako je Turčija (1798—1799) prvič stopila v koncert evropskih držav. Ta velika čast Turčiji pa ni zadržala njenega razpada. Srbski knezi so se vedno pritoževali pri sultanu proti turškim poveljnikom in janičarjem, ki so samooblastno gospodarili v deželi. Meseca prosinca 1804 so janičarji poklali več srbskih knezov, nekateri so ušli krvoločnikom; mej temi je bil Črni Jurij Karagjorgje, praded sedanega srbskega kralja. Prebivalstvo je bežalo v gore in gozde in s hajduki napadalo Turke. Svečana meseca so se knezi zbrali v Onušacu in Črnega Jurija izvolili za poveljnika. Ker pa je bila srbska četa preslaba za odločilen boj s Turki, je Črni Jurij po graničarskem stotniku ponudil avstrijskemu cesarju Francu Srbijo, ako jih reši turške strahovlade. Avstrijski general v Zemlinu je dobil z Dunaja povelje, naj posreduje med Srbi in Turki. Isti čas je srbski pop Matija, sin umorjenega kneza Nenadovića, prosil patrijarha v Karlovcih in vojaškega poveljnika v Velikem Vara-

dinu pomoči. Meseca maja so prišli v Zemlin Črni Jurij, Nenadović s tovariši in zastopniki janičarjev. Srbi so zahtevali, da janičarji (daj) zapuste Srbijo, da Srbi izvolijo izmed knezov svojega poglavarja, ki naj pobira davke (harač) in jih izroča turškemu guvernerju v Belgradu. Janičarji so odklonili te zahteve. Črni Jurij je nato sklical prvo srbsko skupščino v Ostrožnico, da se posvetuje o nadaljni vojski. Narod je bil za vstajo pripravljen. Obenem so se vzdignili Črnogorci in napadli Podgorico.

Sultan Selim III. je ukazal bosanskemu paši Bekru, naj napravi red v Belgradu. Bekr pride z vojniki v Belgrad in zapodi štiri janičarske načelnike, katere so v trdnjavi Adakaleh ustrelili. To pa Srbov ni pomirilo in so dne 1. avgusta 1804 zopet prosili avstrijskega cesarja pomoči. Ker niso dobili dovoljnega odgovora, je v jeseni 1804 Matija Nenadović potoval v Peterburg. Minister za zunanje zadeve je Nenadoviću odgovoril, da je Rusija s Turčijo sklenila mir, da pa bode ruski poslanik v Carigradu podpiral srbske želje, ako jih naznanijo sultanu. Nenadović se je začetkom leta 1805. vrnil iz Peterburga, sklical skupščino 110 knezov in jim zagotavljal rusko pomoč, ako pri-sežejo na ruski evangelij, ki ga je prinesel s seboj. Srbi so vse to storili in plačali paši Sulejmanu določeni harač. V prošnji na sultana so prosili knezi, da smejo izvoliti vrhovnega kneza za vso deželo in za dvanajst okrajev in da sultan namesto guvernerja (vezirja) pošlje v Belgrad muhasila (davčnega upravitelja), ki bode v imenu sultana upravljal deželo dogovorno z vrhovnim knezom. Ko se je srbska deputacija mudila v Carigradu, sta Črni Jurij in Nenadović s svojimi vojniki razširila vstajo po deželi in osvojila trdnjavo Semendrijo. Sultan Selim je pridržal srbsko deputacijo in poslal Hafis pašo z armado 20.000 mož iz Niša proti Srbom. Hafis paša je ponudil srbskemu četovodji Milenku mesto vrhovnega kneza. Srbske čete pa so od vseh strani napadle Turke in jih v avgustu 1805 zapodile iz dežele. Začetkom leta 1806. so srbski knezi poslali prošnjo sultanu, naj jih reši krutege age Halka, ki je s svojimi divjimi Arnavti služil v turški armadi, in jim potrdi zahtevane privilegije. Obenem so se obrnili na avstrijskega cesarja in ruskega carja za pomoč. Oba vladarja sta sicer posredovala pri sultanu, Srbom pa svetovala, naj mirujejo. Avstrija in Rusija sta imeli tedaj preveč skrbí za Napoleonom, ki je skušal dobiti Turke na svojo stran.

Kdo more vzpričo teh dejstev, ki jih

obširno opisuje Kallay v svoji srbski zgodovini, še zanikati, da niso bili Srbi prisiljeni z orožjem v roki boriti se za svoje življenje? Ali naj bi se pustili še na raznjo peči? Saj se še kuže brani, če mu stopiš na rep. V skrajni obupnosti so napadli trdnjavo Belgrad in 12. grudnia 1806 osvojili spodnje mesto, kjer se je mastil trinog Halil aga. Gornjo trdnjavo, v kateri je bival sultanov paša Sulejman, so samo oblegali. Meseca sušca 1807 se je podal tudi paša Sulejman s svojo posadko. Srbi so zasedli Belgrad in Šabac in pregnali mnogo turških družin. Skala na gori je bila sprožena nizdolu, a se je pozneje večkrat ustavila ob odporu vesele. Srbski knezi so Jurija priznali kot vrhovnega svojega vodjo in izvolili senat (soviet) 12 članov, ki so imeli skrb za finančne in druge skupne zadeve. Vstasi so dobili nov pogum.

Premirje Rusije s Turki pa je trajalo le malo časa. Že leta 1802. je Rusija pregovorila turškega sultana, da je Konstantina Ypsilantija na sedem let priznal kot »hospodarja« Valahije in Morusija kot kneza Moldavije. Cesar Napoleon pa je pregovoril sultana, da je brez vednosti Rusije odstavil oboja imenovana kneza. Ruski car Aleksander I. je ugovarjal in Turčiji zapretil z vojsko. Angleška vlada kot nasprotnica Napoleonu, je v Carigradu po svojem poslaniku podpirala rusko zahtevo. Sultan Selim je res 17. oktobra 1806 zopet potrdil Ypsilantija in Morusija, toda mejtem so ruske čete že udrle v Moldavijo. Napoleon je sultanu ponudil svoje brodomje, ako Rusom napove vojsko. To se je zgodilo in spomladi leta 1807. se je zopet pričela rusko-turška vojska. Angleško brodomje je prihitelo Rusom na pomoč in se usidralo pri otoku Marmara, že blizu Carigrada. Turki so hitro utrdili mesto in obrežje in z brodomjem zastavili Angležem morskno cesto. Angleško brodomje se je vrnilo in zasedlo mesti Aleksandrijo in Rosette v Egiptu. Mehmed Ali je s svojimi mameluki odbil angleški napad in v septembru 1807 so Angleži že vdruživ morali zapustiti Egipt. Mejtem je rusko brodomje pri otoku Tenedos v Egejskem morju razbilo turško brodomje.

Na suhem pa so Turki imeli nesrečo. Začetkom julija 1807 so ruske čete premagale turške pri Stubiku ob srbski meji. Dne 1. julija istega leta sta se sešla cesar Napoleon in car Aleksander I. v Tilzitu. Pri tem sestanku sta se pogajala tudi o razdelitvi Turčije. Car je zahteval Moldavijo, Valahijo in vzhodno polovico Balkana s Carigradom. Napoleon se je odločno uprl, rekoč: »Constantinople jamais, Constanti-

LISTEK.

Roža svetla.

Angleški spisal H. R. Haggard.
(Dalje.)

VII. POGLAVJE.

Saladinov prapor.

Ni še utihnil glas Hasanove piščalke, prigrmel je v sobo visok orjak, vihteč sekiro v zraku. Predno se je sir Andrej obrnil, da bi videl sovraga, zadela ga je sekira na pleča s tako silo, da mu je pretresla ves križ, dasi je ostal njegov oklep nepoškodovan. Padel je, in obležal na tleh; govoril je, čutil ni nobenih bolečin, a bil je brez moči kakor otrok.

V tišini, ki je sledila temu udarcu, je izpregovoril z globokim glasom upirajoči svoj pogled v moža, ki ga je bil pobil.

»Viteški udarec, zares; in vreden kristjana, ki mori podkupljen od nevernikov! Izdajavec Boga in ljudi, jedel si moj kruh, zdaj me pa pobijaš kot vola ob mojem lastnem ognjišču. Tvoj konec bodi konec izdajavca!«

Romar Nikolaj — on je namreč bil, čeravno ni več nosil romarske halje — se je splazil mrmljajoč proč in se izgu-

bil med množico. Tedaj je zletela Rozamunda z nenavadnim in bridkim vzklikom naprej, pobrala meč, ki ga njen oče ni mogel več dvigniti, postavila ročaj na tla in se vrgla naprej. Toda njegova ost se ni dotaknila njenih prsi, kajti emir je hitro priskočil in odbil je kolo v stran, njo pa je vjel v svoj naročaj.

»Gospica,« je rekel in jo prijel na lahkó. »Alah vas še ne potrebuje. Povedal sem vam že, da še ni usojeno. Sedaj mi pa morate dati besedo — kajti ker ste iz krvi Saladinove in d'Arcyja, ne morete lagati — da ne poskusite niti zdaj niti pozneje kaj žalega si storiti. Ako je ne daste, Vas moram zvezati, kar bi jako nerad storil — bilo bi hudodelstvo, in prosim Vas, da me v to ne prisilite.«

»Obljubi, Rozamunda,« je dejal s slabim glasom oče, in pojdi ter izpolni svojo osodo. Samoumor je greh, in ta človek ima prav; usojeno je.

»Pokorna obljubljam,« je rekla Rozamunda. »Zdaj je vaš čas, gospod Hasan.«

Ta pa se je globoko priklonil in odgovoril:

»Zadovoljen sem; odslej smo vaši služabniki. Princezinja, nočni zrak je oster. Tako ne morete potovati. V kateri sobi so vaša oblačila?«

Pokazala je s prstom. Eden izmed mož je vzel svečo in odšel z dvema drugima; vrnil so se takoj in nosili polne roke oblačil in drugih stvari. Prinesli so celo njeno mašno knjigo in srebrno razpelo, ki je viselo nad njeno posteljo, in usnjato skrinjico za nakit.

»Poiščite najtoplejši plašč,« je rekel Hasan, »ostalo pa zavežite v one preproge.«

Tako so morale odeje, ki jih je sir Andrej kupil onega dne od trgovca Georgiosa služiti kot popotne torbe za opravo njegove hčere. Celó v tej uri naglice in nevarnosti so mislili na njeno udobnost.

»Princezinja,« je rekel Hasan in se priklonil; »moj gospod, vaš stric, vam je poslal draguljev ne majhne vrednosti. Ali je vaša želja, da jih vzamete seboj?«

Rozamunda ni odmaknila pogleda od obraza svojega umirajočega očeta in je odgovorila resnobno:

»Kjer so, tam naj bodo. Naj imam jaz posla z dragulji?«

»Vaša volja je meni ukaz,« je rekel; »našli se bodo drugi za vas. Princezinja, vse je pripravljeno; čakamo vam na uslugo.«

»Meni na uslugo? O Bog!« je vzklíknila Rozamunda z žalostnim gla-

som in še vedno strmela v svojega očeta, ki je ležal pred njo na tleh.

»Ne morem za to,« je rekel Hasan, odgovarjaje na vprašajoče njene oči, in žalost je bila v njegovem glasu. »Ni se hotel umakniti; sam je zakrivil; v resnici si pa želim, da oni prokleti Frank ne bi tako silno udaril. Ako zahtevate ga ponesemo z Vami; sicer pa je brez pomena, gospica, prikrivati resnico — oče umira!«

»Ne,« se je oglasil sir Andrej s tal, »pusti me tukaj. Hči, ločiti se morava za nekaj časa. Kakor sem jaz ukradel Ajuba otroka, vzel je Ajubov sin meni mogočega otroka. Hčerka, drži se svoje vere — da se zopet vidiva.«

»Do smrti,« je odgovorila.

»Bodite potolaženi,« je dejal Hasan. »Ali ni Salah-ed-din zastavil svoje besede, da naj živi in umrje kot častilka križa, razun ako njena volja ali volja Alahova izpremeni njeno srce? Gospica, opravimo na kratko radi vas samih in radi nas. Pojdite, služabniki, in odnesite sedaj te mrtve in ranjence.«

Poslušni so odšli in oni trije so ostali sami. Tedaj je Rozamunda pokleknila poleg svojega očeta, s katerim se je šepetaje razgovarjala. Hasan se je obrnil v stran in si vrgel svoj plašč čez glavo in preko oči. Ni jih hotel motiti v bridki uri slovesa.

nople c'est l'empire du monde» — »Carigrada nikoli, Carigrad je ključ do svetovne oblasti.« Pač pa je Napoleon Rusom predlagal, naj Trakija do Balkana ostane Turkom, druge dežele nad Balkanom naj zasedejo Rusi. Avstrija naj dobi Srbijo, Bosno in Hercegovino (Dalmacija je bila od leta 1797. že itak avstrijska), sebi pa je hotel Napoleon pridržati Albanijo, Morejo in Kreto. Tajna pismena pogodba pa je zvodena. Določila je, da v vsakem slučaju sultan obdrži Carigrad z Rumelijo, vse druge sultanove dežele v Evropi naj se oproste turškega jarma. Sklene naj se mir s Turki in Rusi naj se umaknejo iz Valahije in Moldavije. Že drugo leto pa je Napoleon na kongresu v Erfurtu Rusom prepustil samo Moldavijo in Valahijo.

Rusko-turška vojska se je vlekla še tri leta. Srbi so s pomočjo Črnogorcev le s skrajno silo odbijali turške napade. Leta 1810. so Rusi osvojili Dobrudžo in Silištijo ter oblegali Varno. Turčija je že hotela skleniti mir. Ker pa so Rusi zahtevali Besarabijo, Moldavijo, Valahijo, Kubansko ozemlje, neodvisnost Srbije in okupacijo turških trdnjav v Bolgariji, se je sultan Mahmud II. (1808—1839) odločil za vojsko do skrajnega. Rusi so v septembru 1810 osvojili Ruščuk ob Donavi, začetkom leta 1811. pa vso vzhodno Bolgarijo in pri Gjurgovem uničili turški tabor. Ker pa so se Rusi zbalii zveze cesarja Napoleona z Avstrijo in Turčijo, so leta 1812. v Bukareštu s Turki sklenili mir. Rusija je dobila samo Besarabijo do Penta in ustja Donave, Moldavija in Valahija sta ostali turški, Srbija pa naj bi harač plačevala sultanu in trdnjave izročila Turkom, sicer pa naj bi se Srbi sami vladali. Turki pa so pozneje zahtevali od Srbov, da jim morajo izročiti vse orožje in sprejeti zopet v trdnjave turške posadke, pričeli so se novi boji. Razcepljene srbske čete pa so bile skoraj povsod premagane, Črni Jurij je moral leta 1813. z drugimi vojvodi bežati čez Donavo na avstrijska tla in Turki so zopet zasedli Beograd. Vojvoda Miloš Obrenović, kmečki sin, ki ni hotel bežati iz dežele, je prevzel od sultana mu ponudeno čast vrhovnega kneza v Rudniku, Požegi in Kragujevcu. Nečloveško zatiranje pa je v Srbiji vzbudilo prave vstaje. V Šumadiji se je leta 1815. začel boj in Turki so bili premagani na Mačvanskem polju. Črni Jurij se je vrnil iz Avstrije in bil zavratno umorjen. Srbska skupščina je 6. novembra 1817 Miloša Obrenovića proglasila za srbskega kneza, ki ga je sultan tudi potrdil. Leta 1826. so Srbi po pogodbi med Rusi in Turki v Akjermanu dobili popolno avtonomijo svoje notranje uprave, turške posadke so ostale samo v trdnjavah in davek je dobival še sultan. Leta 1830. je turški sultan Milošem podelil dedno pravico. Ker pa je Miloš vladal po svoji volji in se ni oziral na sklepe skupščine in senata, je l. 1839. moral odstopiti vladu sinu Milanu, ki pa je kmalu umrl. Njegov naslednik je bil brat Mihael. Ker pa ta Srbom ni vladal po volji, so ga l. 1842. pregnali v Avstrijo in izvolili za kneza Aleksandra, sina Črnega Jurija. Tudi Aleksander je vladal po svoji volji in l. 1856. ga je skupščina odstavila in starega Miloša poklicala na srbski prestol. Umrl je l. 1860., naslednik mu je bil tretji Obrenović, Mihael. Srbija še vedno ni bila neodvisna, v trdnjavah so bile turške posadke. Leta 1862. so vele-

Ko je Rozamunda poslednjič poljubila očeta, se je sir Andrej nasmehljaj in rekel:

»Da, da, morda je tako za vse najboljše. Bog te bo varoval in njegova volja naj se zgodi. Pa pozabil sem. Povej mi, hčer, kateri?«

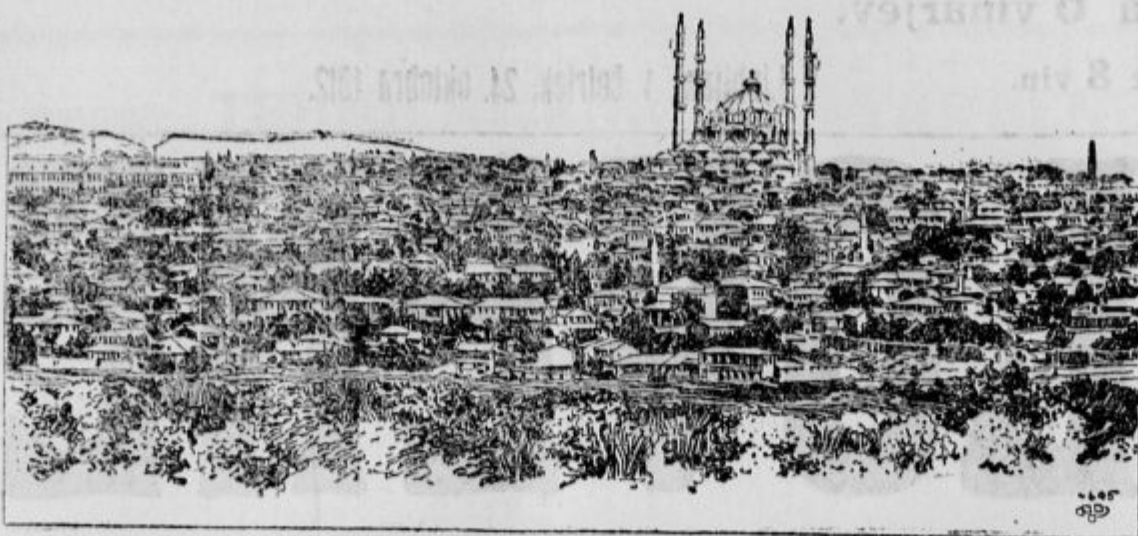
Zopet mu je zašepetala na uho in ko je pomislil za trenutek, je odgovoril:

»Morda imaš prav. Mislim, da je najpametnejše. Zdaj pa blagoslov nad vas tri — da, in na otrok otroke. Stopi semkaj, emir!«

Hasan ga je čul skozi svoj plašč; razkril se je in stopil k njemu.

»Povej Saladinu, svojemu gospodu, da je bil premočan zame in mi je poplačal s svojim lastnim denarjem. No, če bi bilo drugače, bi se morala moja hči in jaz itak kmalu ločiti, kajti moji dnevi so bili šteti. Tako je pač usojeno od Boga, ki pred njim vklonim svojo glavo v nadi, da je nekaj resnice v onih sanjah kraljevih in da prinese naša žalost na nepreviden način blagoslova našim bratom tam na Jutrovem. Saladinu pa povej tudi, da je onstran groba še en kraj, kjer se snidejo kristjani in neverniki. Povej mu, ako se zgodi kaj zalega tej devici, prisegam pri Bogu, ki naju je obadva ustvaril, da ga pozovem na odgovor. Sedaj jo pa vzemi, ker mora biti tako in pojedite svojo pot; vedite pa, da gre moj duh z vami in da najde tudi na tem svetu maščevalce.«

(Dalje.)

Odrin (Adianopel).

vlasti prisilile sultana, da je svoje posadke umaknil iz Srbije. Leta 1868. so zarotniki umorili kneza Mihaela, skupščina pa je izvolila za kneza mladoletnega Milana, četrtega Obrenovića in ga 20. avgusta 1872 proglasila za polnoletnega. Milan je l. 1882. proglasil Srbijo za kraljestvo. L. 1889. je odstopil in sinu Aleksandru prepustil prestol. Aleksander se je poročil z vdovo Drago Mašinovo; l. 1903. sta bila oba zverinsko umorjena. Od leta 1903. vlada v Srbiji kralj Peter I. iz rodu Črnega Jurija (Karagjorgjevičev).

Prihodnjiki, kako sta Grška in Bolgarija postali samostojni kraljevini.

Vojska na Balkanu.

Vzhodno bojišče.

Odločilni boji na vzhodnem bojišču se že bijejo. Kakor vemo, je bolgarski vrhovni poveljnik Savov glavno kolono dirgiral po dolini Tundže proti desnemu krilu pri Odrinu stoječega Abdullah-paše, to je proti Kirk Kilissu; tako je vsaj časopisje poročalo, kajti oficijelno je taktično postopanje tako bolgarske kakor turške armade tajno.

Obenem je druga kolona prodirala proti Odrinu samem, imajoč desno krilo, ki se Odrinu približuje po dolini Arde.

Namen te operacije je najbrže ta, poraziti Turke pri Kirk Kilissah, obenem pa jih pri Drinopolju zadrževati, obe postojanki drugo od druge odrezati in tako omogočiti, da glavna moč bolgarske armade koraka proti Carigradu, in Drinopolje, ki ga je v kratkem času nemogoče zavzeti, popolnoma izolirati.

Kako se je ta načrt izvršil, seveda še ni znano. Po poročilih z bolgarske strani se zdi, da je zveza med Odrinom in Kirk Kilissom z zavzetjem Hasköja že odrezana. Kako so Turki razvrščeni, je tudi malo znano. Ne vč se, imajo li večjo moč koncentrirano v Odrinu ali v Kirk Kilissah. Na vsak način je gotovo, da se vrši na celi črti od Odrina do Kirk Kilissa ljut boj. Poročila iz Carigrada pravijo, da so Turki Bulgare porazili in da se slednji celo že čez mejo umikajo, poročilo o turški zmagi je dobila tudi neka banka na Dunaju, iz Pariza se tudi poroča, da je oficijelnim krogom znano, da se je bolgarski načrt ponesrečil. Neko bolgarsko poročilo pa poroča o prodiranju Bulgarov na celi črti. Treba je počakati zanesljivejših vesti; najbrže pa bo stvar v resnici taka, da so bili Bulgari na neki točki poraženi, Turki pa na drugi; odločitve pa še ni, marveč bo boj najbrže divjal naprej. Pariško poročilo, ki ima nekako oficijelno barvo, pa sodi, da je boj že odločen v tem smislu, da je bolgarska ofenziva preprečena in da Bulgari ne bodo več prodirali, že z ozirom na to, da se Turki vsak dan ojačujejo. To beležimo kot objektivni kronisti, sami pa ne izrekamo nobene sodbe.

Zapadno bojišče.

Na zapadu je zdaj jasno, da so si Turki izbrali defenzivno taktiko na vsej črti. Na zapadno bojišče ne polagajo izpočetka tolike važnosti, ker je glavno, da odbijejo bolgarsko ofenzivo na vzhodu in potem posežejo na zapadno torišče. Srbi, Bulgari in Grki pa seveda upajo, da zmagata na vzhodu Bolgarija. Srbska glavna, morav-

ška armada, je prodrla do Kumanovega, njeno desno krilo je že osvojilo Prištino, küstendilska bolgarsko-srbska armada je pri Krivi Palanki, dubniška armada je zavzela Džumo, sicer pa ravno o teh dveh oddelkih manjka najbolj poročil. Najbrže sta že na tem, da se z glavno srbsko armado zveže.

Kaj pa Turki? Oni bi bili mogli nastopiti ofenzivo in srbsko moravsko armado že pri Kumanovu, če ne že prej, napasti, küstendilsko in dubniško armado pa z manjšimi močmi zadrževati. Najbrže pa se jim je zdelo to preveč nevarno in so se odločili za to, da se pred glavno srbsko in srbsko-bolgarsko küstendilsko armado umikajo, dokler se te dve armadi res ne združite in potem združeni turško napadete. Sicer ima Turek potem opraviti z močnejšim sovražnikom, je pa varen pred obkoljenjem na svojem desnem krilu. Velike bitke je zato pričakovati šele pred Skopljem ali pa še pozneje.

Črnogorci oblegajo Škader. Situacija ista.

Grki poročajo, da so na vzhodu že iz Elasone prodrli do Sefidža; seveda je treba predvsem nasproti grškim poročilom nekaj rezerv. O pripravah turške bitilske armade nasproti Grkom ni še nič znane, kakor se o turških gibanjih sploh najmanj izve.

× × ×

BULGARSKO-TURŠKA VOJSKA.

Bitka pri Odrinu.

Pri Odrinu se je pričela bitka. Moderno orožje deluje. Morilni stroji več dni ne bodo nehali delovati, dokler ne bo poražen Bulgar ali Turek. Človeška domisljija je preslaba, da si more predstavljati sliko, ki jo nudi bojišče ob modernih bitkah, ko napoči strašna noč, v kateri je na tisoče in na tisoče ranjencev prepuščenih svoji usodi. Na goli zemlji leže z zdrobljenimi udi ranjenci in napajajo s svojo srčno krvjo zemljo, medtem ko ne glede na ranjence in mrtve buči naprej bitka. Nihče ne čuje obupnih klicev, kadar dirjajo po ranjenih telesih konjska kopita ali pa kolesa topov.

Taka je slika na bojišču. Medtem pa dohajajo poročila iz obeh taborov: »Mi smo zmagali!« poročajo Bulgari iz Sofije, »Naša je zmaga!« poročajo Turki iz Carigrada. Kaj je res? Ni zelo verjetno, da je že prvi dan odločil usodo bitke pri Odrinu. Gotovo so Turki v krvnem boju iztrgali Bulgarom kako postojanko, a ko so Turki na enem kraju prodirali, so Bulgari zopet zasedli v napornem boju turške postojanke.

Bojišče pri Odrinu, kjer so pričeli Bulgari in Turki odločilen krvav ples, je razsežno. Bijejo se na nad 60 km dolgi progi, daljavo, ki odgovarja daljavi proge iz Ljubljane skoraj do Rimskih Toplic, ali pa daljavi iz Ljubljane do Javornika in daljavi iz Ljubljane, dolenski kolodvor, do Mirne Peči na Dolenjskem, ali iz Gradca do Maribora. Vojni brzojav, vojni telefon, zrakovni in aeroplani delujejo, da obveščajo glavna stana obeh armad o posameznih dogodkih na razprostranem bojišču in da posredujejo povelja. V glavnem stanu urejajo častniki generalnega štaba poročila, da dobe pregledno sliko o celom položaju bitke. Medtem, ko razsvetljujejo

metalci svetlobe ponoči bojišče, da sovražnik ne more neopažen napadati, se generalna štaba posvetujeta, kje se morajo lastne postojanke ojačiti in kje naj se sovražnik uspešno napade in kje naj se popravijo morebitne napake.

Casopisje ne more še iz kratkih brzogajnih poročil, ki so umevno še pristransko prikrojena in strogo cenzurirana, presoditi, kdo je zmagal, najbrže pa o odločilni zmagi sploh ni še mogoče govoriti.

Glavno prometno progo tvori orientalska železnica, ki je izpeljana ob reki Marici. Na levem bregu leži mesto Odrin, ki je zelo močno utrjeno, 56 km od Odrina leži tudi dobro utrjeno mesto Kirk Kilisse. V ozemlju med Odrinom in Kirk Kilissom so razvrstili Turki svojo armado, kateri poveljuje Muktar paša. Sodijo, da šteje Muktarjeva armada 200.000 do 250.000 mož. Bulgari so prodirali v štirih kolonah. Tri kolone so prodirale v dolino Marice, osvojile so Mustafa pašo, Čermen in Kadiköy ob orientski železnici v manjših, a krvavih bojih. Druga skupina bolgarske armade je prekorala turško mejo pri Kurtköy, zahodno od Marice, zasedla Kurtköy in prodirala po Arda-dolini proti Odrinu. Kumarli, Seminli in Saderle so Bulgari skoraj brez bojev osvojili in prodrli do vasi Maraš, ki jo pa že varujejo topovi odrinske utrdbe št. 23. Tretja kolona bolgarske armade je vdrla v Turčijo skozi Tunčo dolino, po kateri vali svoje valove reka Tunča, ki se pri Odrinu izliva v Marico. Ta bolgarska kolona je prekorala do odrinskih utrd. Četrta kolona je pri Malkočlarju prekorala turško mejo in je čez Ereklar prodirala proti Kirk Kilissu. Turki so se bolgarski armadi le malo ustavljali in se v umikalnih bojih umikali proti progi Odrin — Kirk Kilisse.

Tu se zdaj bje odločilna bitka. Iz doslikih brzogajk sledi, da so se bili boji pri Marašu (leži med Odrinom in Saderlem), pri Kadiköju (leži ob železnici med Mustafa Pašo in Odrinom), pri Hasköju (vzhodno od Odrina), pri Ežaliju (leži severno od Hasköja) in še bolj severno pri Tašlimuzlimu. Bojišče se razširja od Kadiköja do Kirk Kilissa, od Tašlimuzlima do Hasköja.

Poročila po turških virih.

Avstrijski korespondenčni urad poroča 23. t. m., ob 9. uri zjutraj iz Carigrada: Turški listi objavljajo brzogajno poročilo iz Odrina o podrobnostih boja med rekami Tunža in Marica. Bitka se je bila pri Marašu, ki leži 6-km zahodno od Odrina. Trajala je devet ur. Bolgarskih vojakov se je bojevalo 30.000. Bulgari, ki so izgubili več tisoč mrtvih, so bežali proti Kara Agaču.

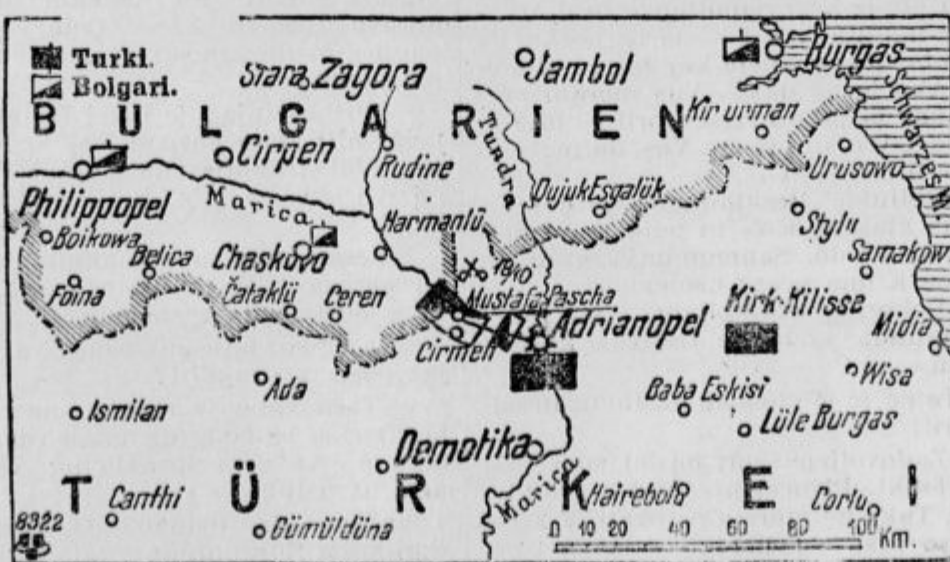
Turški listi tudi poročajo, da so Turki premagali Bulgare pri Kadiköju, ki je od Odrina 25 km oddaljen. Turki so zaplenili 11 topov in vjeli enega majorja ter več bolgarskih vojakov. Turki in Bulgari so se bili tudi pri Kirčalu, Hasköju, Ispinu, Čalikakaku in Hamidieju. Povsod so bili Bulgari poraženi. Uradno se o izidu bitke pri Odrinu še ne poroča.

»Frankfurter Zeitung« poroča 22. t. m., ob 10. uri 40 minut zvečer iz Carigrada: Turki so pri Kirk Kilissu vrgli Bulgare, ki so okoli 3000 vojakov izgubili, nazaj. Bulgari se umikajo proti bolgarski meji. Turki jih povsod zasledujejo. Ob 11. uri 35 minut pa poroča »Frankfurter Zeitung« iz Carigrada: Turkom je bilo opoldne (22. t. m.) ukazano pričeti z Bulgari bitko. Prvič so se Turki in Bulgari spopadli pri Tunži, istočasno so napadli Turki Bulgare tudi zahodno od Kadmanže. Tu se bitka še bje, medtem ko se na vzhodni strani Bulgari umikajo.

Neki dunajski banki se je pa 23. t. mes. zvečer brzogajilo iz Carigrada: Turki so res premagali Bulgare, a odločilna bitka se še ni bila in se bo bila še v treh ali v štirih dneh. Vsekakor so Turki Bulgare odbili. Toda Turki kakor Bulgari so izgubili več tisoč vojakov.

Uradno bolgarsko poročilo o bojih Bulgarov s Turki.

»Agence telegraphique bulgare« poroča 23. t. m.: Na vseh črtah se bijejo hudi boji. Povsod so Bulgari pregnali Turke iz njihovih postojank. V okolici Ravloka marširajo Bulgari proti jugu. Ozemlje pri Tamrašu so Bulgari končno od turškega ozemlja odrezali. Pred Odrinom je prikorakala bolgarska armada do Arde. Turki so v neredu in v paniki bežali, izgubili so 100 mrtvih in 160 vjetnikov. Naše izgube niso izdatne. Na severnovzhodni strani odrinskih utrd so zasedli Bulgari nekatere postojanke. V zelo hudem boju je bil sovražnik poražen in je bežal proti trdnjavi. Veliko število mrtvih in ranjencev, ki se še niso prešteli, leži na bojišču. Med bitko so streljali Turki s topovi iz severnovzhodnih utrd, a so slabo zadevali. Turška artiljerija strelja neredno in brezuspešno. Neka turška kolona je napravila iz

Zemljevid k prvim bojem med Bulgari in Turki.

trdnjave izpad na vzhodno stran, a je bila uničena. Ena bugarska kolona je zasedla Vaziliko ob Črnem morju in prodira proti Viži. Mesto Malo Tirново so zasedli Bulgari. Turki vjetniki pripovedujejo, da je odločna bugarska ofenziva presenetila turško armado, ki da trpi pomanjkanje in da ni disciplinirana. Turki požigajo vasi ob reki Strumi.

Informacije francoskih oficijelnih krogov o položaju na bojišču.

Iz Pariza poročajo 23. t. m.: Tukajšnji uradni krogi še niso poučeni o podrobnostih bojev ob Marici, a doglali so, da se je bugarski armadi njen drzen načrt, napasti Carigrad, izjalovil in da so Turki bugarsko ofenzivo odbili. Ofenzivno morejo Bulgari šele čez nekaj dni nastopiti pod bolj neugodnimi pogoji, ker bodo Turki svojo armado, ki je bila že zdaj dovolj močna, da je napad bolgarske odbila, svojo armado še ojačili. Poincaré namerava zopet posredovati, da velevlasti končajo klanje na Balkanu.

Boji v strumski dolini.

Iz Soluna se 23. t. m. poroča: Trdi se z zanesljive strani, da so se v strumski dolini spopadli Turki z Bulgari in da se je bil hud boj. Turki so ustavili prodiranje Bulgarov.

Manjši bugarsko-turški boji.

Iz Stare Zagore se brzojavlja berlinskemu »Lokalanzeigerju«: Bugarski generalni štab poroča, da so zavzeli Bulgari poleg Mehumiye tudi mesta Dovlen in Kirdžali. Pri Mehumiyi ste se dve turški stotniji udali, pri Kirdžaliju je bil pa neki turški major vjet s svojim oddelkom. Bulgari so zaplenili eno zastavo in veliko vojnega materiala.

V Soliji ustrelili več turških ogleduhov.

Iz Sofije poročajo 23. t. m.: Zadnje dni so tu ustrelili več turških vohunov, med njimi tudi neko žensko.

Ruski parniki prevažajo bolgarske rezervnike. — Mobilizacija donskih kazakov.

Iz Bukarešte poročajo: Ruski parniki prevažajo bolgarske rezervnike in ruske prostovoljce v Ruščuk. Neki ruski parnik je pripeljal 22. t. m. v Ruščuk 5 aeroplanov, ki so jih takoj odposlali na bojišče, — V Besarabiji se zbirajo donski kazaki in je 1800 železniških voz za prevažanje ruske armade pripravljenih.

× × ×

ODRIN IN NJEGOVE UTRDBE.

Odrin, kjer se izlivajo v Marico Tundža in Arda, kjer se združijo vse vzhodne prometne zveze s Carigradom, je v sedanji vojski odločilnega pomena.

Pri Odrinu so se odnekaj vršile velike bitke in je bil že za časa Hadriana utrjen. Let 323. p. Kr. je tu Konstantin Veliki premagal Licinija, l. 378. so tu Goti porazili Valensa, 551. so Slovani pri Drinopolju porazili bizantinskega cesarja, 586. so mesto oblegali Avari, 922. so je osvojili Bulgari, 22. novembra 1189. so se je polastili nemški križarji in šele 1361. si je sultan Murat I. mesto nazaj osvojil ter je l. 1366. povzdignil v svojo prestolnico.

Po osvojitvi Carigrada pa je Odrin postal drugo glavno mesto osmanskega cesarstva. V bojih v 19. stoletju, ko je Turčija vedno bolj propadala, Odrina, vrat v svoje cesarstvo, ni mogla držati. L. 1829. se je Odrin brez odpora udal ruski armadi pod Dibičem, iz močvirij Marice pa so klice kužnih bolezni pomorile več ruskih vojakov, kakor bi jih bili mogli turški vojaki. Zato se je kmalu v Drinopolju med carom in sultanom mir sklenil. V rusko-turški vojski l. 1878. pa se je mesto zopet moralo Rusom predati.

Od tega leta so Turki mislili na to, kako bi Odrin tako utrdili, da bi se mogla vsaka armada ob njem razbiti. Sezidali so na levem bregu Marice v velikem krogu fortifikacije, katere so zlasti od l. 1909. dalje zelo utrjali.

Odrin sam se razprostira na več nekako 30—40 m nad vodno površino Marice visokih gričih. Proti jugu se ti grički izravnujejo polagoma v dolino, na zapadu pa se dviga valovito gričevje. Oddaleč je mesto bajnolepo, postljano med vrtovi, ki se razprostirajo kakor oaze notri v močvirnatu ozemlje rek. Znotraj je seveda nekoliko drugače. Ceste so nemanje in ozke. Pravi biser pa je Selimova mošeja, koje kupola je precej višja nego ona Hagije Sofije v Carigradu, Muratova mošeja pa ima devet krasnih kupol. Ker je mesto pomembno v trgovinskem oziru, je v njem jako živahno življenje.

Kar se utrdb tiče, vemo pozitivno le to, da so se zadnja leta sicer gradile naprej, a za časa homatij v Carigradu zopet zanemarjale, tako da jih je šele sedanji vrhovni poveljnik Abdullah paša začel zopet izpopolnjevati. Na vsak način so močne. Odrin predstavlja danes utrjeni tabor 35 kilometrov obsega, z mnogimi, sicer nearmiranimi utrdbami iz zemlje z okroglimi ali peterokotnimi reduti. Kirk Kilisse je

boljše utrjeno, ker ima štiri takozvane permanentne utrdbе, deloma iz betona in jekla.

Kaj pa Bulgari?

Bulgari imajo, kolikor znano, 9 baterij modernih težkih havbic sistema Schneider (baterija po 4 topove), torej 36 topov, za obstreljevanje Odrina namenjenih. Težka moderna havbica zelo prekaša lahko, in sicer nese 40 kg težko kroglo 8000—9000 metrov daleč. Težka havbica ima predvsem namen, razstreliti utrdbе, katere je treba z naskokom vzeti, učinkuje tudi proti nasprotni artiljeriji, proti manjšim, živim, premikajočim se ciljem se je pa ne da uspešno rabiti, pač pa proti velikim: kolonom, zbirajočim se četam, taborem.

Nadalje imajo Bulgari še 10'5 centimeterske poljske havbice sistema Schneider, ki so veliko lažje. Uporabiti se dajo predvsem proti nasprotni, z oklepi zavarovani poljski artiljeriji ter proti živim ciljem za obkopi. Ker imajo kroglice havbice več razdiralne moči, kot ona navadnega poljskega topa, se bodo havbice zelo rabile.

Ker pa je Odrin močna utrdba, bo treba, da jo Bulgari obstreljujejo tudi s takozvanimi »težkimi topovi«, to so 21-centimeterski, katerih krogla ima šrapnelski učinek na veliko distanco, in »možnarji«, kaliber 15, 21 ter 28 centimetrov, ki močne utrdbе z velike daljave skoro napvično z višine zadenejo.

× × ×

SRBSKO-TURŠKA VOJSKA.

Srbi osvojili Prištino in Stracin.

Uradno se poroča 23. t. m. iz Belgrada: Včeraj ob pol 6. zvečer je III. srbska armada osvojila v hudem boju Prištino, l. srbska armada pa Stracin, ki leži med Krivom (Egri-Palanka) in Kumonovom. Mostove, ki so jih Turki na železniški progi Ristovac—Kumanovo porušili, so srbske železničarske čete zopet popravile.

Priština.

To mesto je po velikosti nekako toliko kakor Niš v Srbiji. Po štetju, ki se je izvršilo pred kakimi 20 leti, je štela Priština 17.650 duš in 3510 hiš. Nima nič posebnosti, a je važna radi bližine Gračanice. Krog l. 1160. je bila Priština prestolnica Štefana Nemanje.

V Sandžaku in v Stari Srbiji

stoji, kakor sodijo, 40.000 Albancev, 10 turških rednih bataljonov in 4 baterije. Tretja srbska armada, ki prodira iz Prištine, je že prodrla daleč čez Kosovo. Turki se umikajo. Srbske izgube so velike.

Pospešena koncentracija srbske armade pri Skoplju.

Iz Belgrada se 23. t. m. poroča: Vsled uspešnega prodiranja II. srbske armade proti Ovčjem polju in ker III. srbska armada forcira prodiranje čez Prištino, se srbska armada pri Skoplju prej koncentrirala, kakor so pričakovali.

Srbi osvojili Gjurgjeve Stubove.

Srbi so z napadom osvojili, kakor se iz Belgrada 23. t. m. poroča, utrjeno turško postojanko Gjurgjevi Stubovi.

Bujanovice Turki zažgali.

Iz Carigrada se 23. t. m. poroča: Glede na poročila, da so Turki obkolili in obstreljevali Bujanovice, se poroča, da so turški vojaki Bujanovice, kamor je pribražalo veliko Srbov, zažgali in poklali veliko ljudi, nekaj jih je pa bežalo v Skoplje.

Ranjenci v Belgradu.

V Belgrad so 23. t. m. ponoči pripeljali 62 železniških voz z ranjenci.

Vojni poročevalci se vračajo domov.

V Zemun sta se 22. t. m. pripeljala dva vojna poročevalca iz srbskega glavnega stana in izjavila, da sta se vrnila, ker radi stroge kontrole ne moreta stvarno poročati.

× × ×

ČRNOGORSKO-TURŠKA VOJSKA.

Boj za Skader.

Iz Podgorice poročajo: Črnogorski glavni stan je premeščen v Glaonico. Princ Mirko se nahaja v Kopniku in poveljuje artiljeriji. Zveze po skadrskem jezeru in s črnogorskim ozemljem so suspendirane, ker uporabljajo vseh sedem parnikov na skadrskem jezeru za vojne transporte. Ena črnogorska divizija maršira ob skadrskem jezeru. Po hudem obstreljevanju so zasedle čete generala Martinovića višine Kanje. Sodijo, da se Taraboš kmalu uda. Iz Soluna se pa poroča (23. t. m.): Položaj turških vojakov, ki se bore proti Črnogorcem, je ugoden. Izmišljena so poročila, da grozi Skadru lakota in da se je prebivalstva polastila panika. Za Gusinje se bije še vedno hud boj in so Turki dozdej srbske črnogorske napade odbili, kljub temu so Črnogorci neistinito uradno poročali, da so že Gusinje osvojili. Esad paša je zasedel v Skadru in okoli Skadra take postojanke, da se lahko smatrajo za nepremagljive. Taraboš so Črnogorci dozdej obstreljevali brez uspeha, pač so pa težki turški topovi Črnogorcem povzročili velike izgube in

poškodovali veliko črnogorskih topov. Iz Cetinjske poroča 23. t. m.: Črnogorski kralj, kraljica, princesinje, veliki knez Peter Nikolajević s soprogo, tuji vojaški atašaji in diplomati so se s kraljevo jahto odpeljali po skadrskem jezeru, da bodo pri obstreljevanju Taraboša navzoči. Armada prestolonaslednika Danila je že primarširala pred Skader in je pričela mesto obkoljevati. Druga črnogorska armada se je približala prestolonaslednikovi armadi in se najbrže še danes združi z njo.

Črnogorci ustrelili črnogorskega generala.

Iz Podgorice se 23. t. m. poroča: Generala Bozo, starega črnogorskega boritelja za svobodo in kraljevega zaupnika, so Črnogorci, ko so Turki odbili prvi črnogorski napad, sami ustrelili, ker jih je vodil ob napadu na utrdbе in kričal nanje: »Naprej, psi!«

Črnogorci zažgali Plevlje.

Iz Sarajeva se poroča 23. t. m. Črnogorci so zažgali Plevlje. Veliko mohamedancev iz Sandžaka je pobegnilo v Bosno.

× × ×

GRŠKO-TURŠKA VOJSKA.

Bitka pri Sarantaporosu. — Grki premagali Turke?

Iz Aten se poroča 23. t. m.: General Danglis je brzojavil ob 3. popoldne: Grška armada je napadla, ko je prodirala, sotesko (defile) Sarantaporos. Bitka, ki se je pričela ob 10. dopoldne, še traja, ker sovražnik še vedno brani svoje postojanke. Grki se hrabro bore. Iz vasi Dolnica je brzojavil general Danglis v Atene ob 10. zvečer: Bitko je prekinila noč. Naši vojaki so se približali sovražnikovim postojankam in so prenočevali na bojišču, da nadaljujejo jutraj zopet boj. Generalisimus grške armade, prestolonaslednik princ Konstantin, je 23. t. m. dopoldne brzojavil iz svojega glavnega stana (Haži-Gogo) v Atene: Z močnim napadom je grška armada premagala 22 turških bataljonov in 6 baterij. Turki se umikajo proti Serfižu. Grki jih zasledujejo. Iz Aten se še poroča: Sarantaporos so zasedli grški vojaki. Turki se umikajo proti Serfižu. Grki poizkušajo priti Turkom za hrbet. V Atenah je poročilo o grški zmagi povzročilo veliko veselje.

Turki utrjujejo Solun.

Iz Soluna se 23. t. m. poroča: Obrežne utrdbе so pripravljene za obrambo iz previdnosti, če bi grško vojno brodovje poizkušalo napasti Solun.

× × ×

TURKI.

Turški vojaki v Sarajevu.

Iz Sarajeva se poroča 23. t. m.: Včeraj je pripeljal oddelek 53. pešpolka v Sarajevo iz Foče 39 turških vojakov, enega nadporočnika in enega poročnika, ki so jih prišli avstrijski vojaki pri Celebiću. En turški vojak je na levi roki ranjen. Vse turške vojake so nastanili v transportnem poslopiju, ranjenca pa so prepeljali v bolnišnico. Jutri (24. t. m.) pričakujejo zopet, da od meje pripeljejo v Sarajevo 80 vjetih turških vojakov. Na bosenski zemlji so dozdej Avstriji razorožili 300 turških vojakov. S turškim generalnim konzulom se pogajajo o nadaljni usodi prijetih turških vojakov. Najbrže odpošljejo mohamedanske častnike in vojake čez Metković v njihovo domovino, medtem ko so prosili prijeti krščanski vojaki, da žele ostati v Sarajevu.

Turška vlada ne polaga na dosedanje operacije nobene važnosti.

Čez Kolín se poroča 23. t. m. iz Carigrada: Turška vlada ne polaga na dosedanje operacije nobene važnosti, marveč z vso silo mobilizira in koncentrira velikansko število vojakov na bojišču. Do konca meseca oktobra zbere Turčija proti balkanski zvezi 700.000 vojakov, in sicer 400.000 v Traciji.

Boj pred Dardanelami?

Iz Mannheima se poroča 23. t. m.: Tukajšnje zavarovalne družbe so na vprašanje dunajskih žitnih tvrdk izjavile, da vojnega zavarovanja ne prevzamejo, ker se trdi, da se je bil v Dardanelah boj. (Maloverojetno.)

Turki zapirajo Bolgare.

Turki zapro vsakega Bolgara, ki se pripelje v Carigrad, kot vohuna. Tajnik bolgarskega konzulata v Odrinu, Salenz, je še vedno zaprt. V Carigrad so pripeljali iz okolice Odrina in Kirkilissa 120 Bolgarov.

Spori turških poveljnikov.

»Frankfurter Zeitung« brzojavljajo iz Carigrada: Zadnje dni sta se v bistvenih stvareh sprla turški vojni minister Nazim bej in višji poveljnik turške vzhodne armade, Abdullah paša. Spori so se že poravnali. Vzhodna turška armada zdaj intenzivno operira, da objame Vzhodno Rumelijo, nadaljnih čet pa k vzhodni armadi ne pošiljajo, marveč pošiljajo vse iz Anatolije dohajajoče vojake v Makedonijo. Vsak dan se prepelje s transportnimi parniki po železnih 25.000 mož. Po en aero-

plan dobita tako vzhodna kakor tudi zahodna turška armada. Turke je začetkoma skrbelo, kako da bi preživljali armado, a proviantiranje se je dobro uredilo. V Carigradu so pa zelo v skrbeh, ker Rusi koncentrirajo pri Karsu 200.000 mož. Ruska vlada je protestirala, ker so Turki blokirali Varno in Burgas, kar škoduje ruski trgovini. Turčija je odgovorila, da blokado odpravi, ko uniči bugarsko vojno brodovje.

× × ×

VOJSKA NA MORJU.

Iz Stare Zagore se 23. t. m. poroča: Turške vojne ladje so včeraj zopet pripadle pred Varno in pričele bombardirati samostan sv. Konstantina, ki so ga najbrže zamenjali z Evksinogradom. Turško bombardiranje je bilo brezuspešno. Turki so zopet brezuspešno obstreljevali Burgas in Kavarno.

Grki so blokado Epira podaljšali do Butrinta.

× × ×

Iz Prusije odposlan smodnik ustavljen. — Vojna naročila Turčije, Srbije in Bolgarije.

Čez Budimpešto se poroča: V Rutki so 23. t. m. ustavili železniške vozove, naložene s smodnikom, ki so se iz Prusije v Bolgarijo odposlali. Vozove stražijo do nadaljnih navodil orožniki. V Sillesnu so pa ustavili 25 železniških voz, ki so bili s smodnikom naloženi. — V Solingnu izdelujejo tvornice bajonete za Srbijo, ki se ostro brusijo. Turki so naročili večje število bodalc, tudi Bolgarija naroča orožje.

Grki nakupujejo torpedovke.

V Antwerpnu, Vlissingenu in v Rotterdamu niso hoteli prodati novim grškim torpedovkam, ki so bile v Stettinu zgrajene, premoga. Nizozemske vojne ladje so spremile grške torpedovke iz pristanišč in jih prisilile, da so odpotovale.

× × ×

OKLIC.

Na južno-iztočnih mejah naše monarhije divja vojna! Zaman so se trudile vesele, da bi odvrnile to nesrečo. Človeška kri se že preliva! Nepopisna beda se širi po balkanskih bojiščih! Ranjenci kličejo na pomoč, toda zaman! Neodstajajo najpotrebnejša sredstva, da bi se olajšalo trpljenje nesrečnežev, ki so se bojevali za svojo domovino! Dolžnost Avstrijskega Rdečega križa je v prvi vrsti, da izpolnjuje na sosednem vojnem polju svojo človekoljubno nalogo v smislu Ženevske konvencije! Rdeči križ ne vprašuje po narodnosti, niti po veroizpovedanju ranjenega bojevnika: odločilna je zgolj potreba pomoči!

Koderkoli se pojavi beda, tja mora pohiteti Rdeči križ: tako velela človeška dolžnost!

Za prvo, najnujnejšo pomoč je že poskrbel Avstrijski Rdeči križ in odredil, da dobe vojujoči narodi, brez razločka prapora, pod katerim se bojujejo, kar je najbolj potrebno:

Zdravnike, strežniško osebje, obvezni in zdravilni material in barake.

Žal, ne dovoljujejo sredstva Avstrijske družbe Rdečega križa, da bi se moglo od dne do dne rastoči vojni bedi od pomoči v oni meri, ki jo nujno zahteva krvava potreba.

Zategadelj pozivlja Avstrijski Rdeči križ vse dobre ljudi, naj po svojih močeh pripomorejo k izpolnovanju prve dolžnosti ljubezni do bližnjega: lajšati trpljenje ranjenecv in njih življenje ohraniti njihovim rodbinam! Avstrijski narodi so se še vselej odzvali takemu pozivu: gotovo bodo tudi to pot storili, kar jim zapoveduje srce!

Hitre pomoči je treba!

Tudi najmanjši dar je dobrodošel!

Darila sprejemajo:

Na Dunaju: Zvezno vodstvo Avstrijske družbe Rdečega križa, Wien I., Milchgasse 1 (Poštna hranilnica račun 19.215).

Na Kranjskem: Vodstvo deželnega in gospejnega pomožnega društva Rdečega križa v Ljubljani in vodstva njegovih podružnic.

V Ljubljani tudi: Upravištvu tega lista.

Na Dunaju, 14. oktobra 1912.

Zvezno predsedstvo:

Knežinja Montenuovo.

Fanny Meissner-Diemer.

Knez Schönburg.

Dr. vitez Uriel.

Knez Dittrichstein.

SENZACIONELNA POROČILA IZ RUSIJE.

Ruska carica hotela izvršiti samoumor?

Peterburg, 23. oktobra. List »Sviete« prinaša vest, da je hotela ruska carica sama sebe končati. Izjava profesorja Fedorova, da trpi prestolonaslednik na bolezni na ledvicah, jo je tako vznemirila, da je hotela skočiti skozi okno. (Vest je pa jako neverjetna in je najbrže izmišljena. Ur.)

Atentat na ruskega prestolonaslednika.

Peterburg, 24. oktobra. Ruski prestolonaslednik je smrtnonevarno bolan. Bolezen zelo prikrivajo. Bajce gre za nihilistični atentat proti ruski carski rodbini in prva žrtev je bil baže prestolonaslednik. Atentator je bil preobločen v dvornega lakaja in princa ranil v trebuh, baže v ledice.

Državni zbor.

Seja, dne 23. okt. 1912.

Včerašnja seja je končala z velikimi kravali, tako da jo je moral podpredsednik Conci pred časom zaključiti. Po končani razpravi o postavi zoper kužne bolezni je začel zapisnikar Burival čitati interpelacijo čeških poslancev, ki se pritožujejo, da je dal dunajski magistrat češko šolo Komenskaja v III. okraju zopet nepostavno zapreti. Interpelacijo so podpisale vse češke stranke, tudi češki soc. demokrati. Med branjem te interpelacije so češki radikali in soc. demokrati dajali duška svoji ogorčenosti nad to krivico z velikim vriščem. Poleg tega je bilo na drugi galeriji vse polno dunajskih Čehov, ki so metali v zbornico med poslance listke, na katerih zahtevajo zopetno otvoritev češke šole, katero je dala zapreti »barbarska pest« dunajske občine.

Ko je hotel podpredsednik te češke obiskovalce galerij iz hiše spraviti, so začeli nekateri češki poslanci nanj upiti: »Puf, proč Conci, vi nimate te pravice« itd. Ker ni hotel nemir poleči, je dal Conci galerije izprazniti. Čehi so začeli zopet nanj vpiti: »Cuvaj!« in so šli na galerijo, da preprečijo izgon čeških obiskovalcev. Češki poslanci Strbrny, Kalina, Lisy in dr. Popelka so se ustavili slugam na galeriji in Čehi ščitili pred njimi, dočim se je začel spodaj v dvorani prepir med nemškimi in češkimi poslanci. Čehi so vpili: »Turško gospodarstvo na Dunaju«. Nemci pa: »Kje so reditelji, naskočite galerijo, ako se noče udati! Kakšen red je to?« Ker je postajal šunder vedno večji in so začeli nekateri poslanci vihati rokave, je podpredsednik ob tričetrt na 4. v velikanskem hrupu zaključil sejo in naznanil da se prihodnja seja skliče pismenim putem.

Nemški poslanci so po končani seji povdarjali, da se je prvič v parlamentu zgodilo, da je bila seja zaključena, ker so se poslanci sami uprli s silo odredbam podpredsednika, ki jih je ukrenil zoper galerijo, ki je motila zborujoče poslance.

Parlament bo zboroval tje do prihodnjega četrka in bo nato do 6. novembra zborovanje prekinil. Generalna razprava o proračunu se bo začela najbrže že danes.

Dnevne novice.

Sodnijska imenovanja. Za sodnika v Ptuj je imenovan dr. Anton Stuhec, za okrajnega sodnika je imenovan dr. Jožef Oswald v Mariboru za Rogatec, za sodnika v okrožju graškega nadsodišča sta imenovana avskultanta Alojzij Nendl in J. Kralj, avskultant Jaklitsch pa za sodnika v Šoštanj.

Za sodnika v Velikovecu je imenovane avskultant dr. Franc Fürstbauer.

Litijsko delavstvo je priredilo sinoči izborni obiskani shod, na katerem je poročal o stavki vevškega delavstva dr. M. Božič. Sklenila se je soglasno resolucija, ki obsoja nečuvno ravnanje z vevškimi delavci, jim izreka simpatije ter jih poživlja, naj z vstrajnostjo in požrtvovalnostjo pomagajo pravici do zmage.

Rojak ustrelil rojaka v Ameriki. Iz Breezy Hill, Kans v Ameriki poročajo: Tu je rojak Josip Rudman ustrelil rojaka Blaža Godina. Kroginja je bila tako močna, da je šla zadaj pri hrbtu ven. Rojak Jos. Rudman je že dalj časa bolehal in ne dolgo tega je prišel iz Wyominga, kjer se je zdravil, zopet v Kansas in sicer, kakor je bilo videti, precej bolj trden kakor prej. Nekateri pravijo, da je rojak Josip Rudman se izjavil, da mu je rojak Blaž Godina zavdal ali ga zastrupil in da je bil radi tega toliko časa bolan. Blaž Godina se je pa izjavil, da med njima ni bilo nikdar nobenega spora. Kaj je dovedlo reveža do tega čina, se ne ve, mogoče hipna blaznost. Rojaka Josipa Rudmana so zaprli.

Ubij. V Birčni vasi pri Novem mestu je otvoril Jože Šusteršič gostilno in prenočišče za železniške delavce. Tu se delavci zbirajo in posebno ob sobotah po prejemu plače večkrat do nezavesti pijo. Zadnje nedeljo popoldne, dne 20. t. m. so se pijani delavci med seboj spili in si skočili v lase. Neki delavec neznanega imena je vpil z odpr-

tim nožem v rokah: »Le udarite, če ne bom pa jaz, meni je vseeno, če sem hin danes ali pa jutri.« Z nožem je silil v akordante Jos. Šilarja in Alojzija Šašeka. Šilar ga je udaril s steklenico po roki in mu zbil nož, Šašek ga je pa udaril z vago od voza po levem senu. Neznane se je takoj zgrudil na tla in drugi dan v kandijski bolnišnici umrl, ne da bi prišel k zavesti. Šašek se je javil sodišču sam.

Ženo svojega prijatelja ustrelil. V So. St. Paulu, Min., v Ameriki je ustrelil Ivan Viskiž soprogo Mihaela Blažiča, ko se je ta vračala z mesta v svoje stanovanje. Morilca so odvedli v zapore. Mihael Blažič je ondi spoznal kmalu morilca, kajti ta, njegov bivši prijatelj, je zasledoval njegovo ženo, ko je bival z njo še v Chicagu in šest drugih mestih kmalu po poroki. Viskiž si je hotel drugi dan končati v zaporu svoje življenje s tem, da si je zadal z nekim žebljem več ran v vrat. Radi tega so ga morali prepeljati v bolnišnico, kjer je malo upanja, da okreva.

IZŽVIŽGANA BANICA.

Zagreb, 23. oktobra 1912.

21. t. m. je bil v gledališču jubilejni večer prvega tenorista hrvaške opere g. Cammarote, ki že toliko let deluje na hrvaškem gledališkem odru. Cammarota je zagrebškemu občinstvu ljub in drag, zato je bilo ta večer gledališče nabito polno. Vse je hitelo, da čim bolj počasti slavljence. Seveda je bila navzoča tudi komisarka Cuvajevka. Pa če bi bila vedela, kaj jo čaka, bi gotovo ne bila prišla. Ko se je namreč Cammarotiju izročal njen venec, je nekaj štreberjev začelo ploskati; na to pa je vse gledališče odgovorilo z groznim sikanjem in žvižganjem, da so ploskati takoj utihnili. Komisarka se je tako preplašila, da se je umaknila za zastore v loži in je ta večer ni bilo več videti.

Ljubljanske novice.

Lj Slovenka na balkanskem bojišču. Na bulgarsko - turško bojišče se je odpeljala danes jutraj preko Sofije usmiljenka sestra Marija Podlesnik iz znane tukajšnje rodbine Podlesnik.

Lj Slovenski zdravniki na Balkan. Iz Ljubljane odpotujejo na srbsko-turško bojišče dr. Šlajmer, dr. Kraje, dr. Oražen, dr. Polc in baže tudi dr. Premrou.

Lj Odbor za nabiranje milodarov za krščansko rajo na Balkanu se je osnoval v Ljubljani.

Lj Izseljevalni agent Kambič je bil danes obsojen v trimesčni strogi zapor.

Lj Napad na cesti h Sv. Križu. Včeraj okoli šeste ure zvečer se je vračala s pokopališča pri Sv. Križu soproga ravnateljica trgovske šole g. Mahra. V bližini tovarne za lim, je skočil k njej mlad, dobro oblečen fant ter ji poizkušal iztrgati iz rok torbico. Napadalec je zamahnil tudi z roko, gospa pa torbice ni izpustila in je pričela klicati na pomoč. V bližini se je pojavila neka ženska, katere se je napadalec prestrašil in zbežal.

Lj Um' se je omračil babici deželne bolnice g. Knific.

Lj Pogreša se 46letni oženjeni čevljar Martin Dolenec, nazadnje stanujoč v Cerkvni ulici št. 21. Navedenec je še 21. t. m. odšel iz doma, pa se še ni povrnil. Dolenec je srednje velikosti, je črno opravljen ter ima velike brke. Pri odhodu je vzel s seboj britve in se izrazil, da se več ne vrne, če ne dobi kaj denarja.

Lj Vzoren sorodnik. Pred nekaj dnevi je 40letni posestnik Ivan Kirar iz Krškega izvalil od svojega strica 200 K denarja ter mu prodal tudi konja in se z denarjem pripeljal v Ljubljano s svojo svakinjo. Mestna policija o tem obveščena, je Kirarja aretovala v neki izseljevalni pisarni, ko je ravno kupoval vozni listek za v Ameriko. Kirarja, ki je imel napačna izkazila in 500 K denarja pri sebi so izročili sodišču.

Telefonska in brzajavna poročila.

OFICIELNO TURSKO POROČILO O BOJIH PRI ODRINU IN KIRK KILISSU.

Boj traja dalje.

Carigrad, 24. oktobra. Vojno ministvo poroča oficielno: Na črti Odrin-Kirk Kilisse se zapričeti boji nadaljujejo in postajajo čedalje bolj ljuti. Boji se vrše severozapadno od Kirk Kilisse in se razprostirajo do vzhodno od Tundže. — Hudi boji se vrše tudi v okolišču Kirdžalja. Turške čete so začele pri Džumi z ofenzivo. — Boji na črti Kirk Kilisse—Odrin so jako krvavi, izgube na obeh straneh jako izdatne. Število ranjenecv, kolikor so jih dozdaj v Carigradu pripeljali, je zelo veliko, tako da vojaška in civilna bolnica ne

zadostujeta in so morali mohamedansko visoko šolo izpremeniti v bolnico.

BOLGARSKO OFICIELNO POROČILO O ARMADI.

Sofija, 24. oktobra. Vzhodna bolgarska armada je osvojila Djolensko gorovje in nekaj manjših krajev. Šla je že preko Karikója in se nahaja 7 km pred Odrinom. — Zapadna bolgarsko-srbska armada prodira proti Velezu (Köprüli).

RAZLIČNA DRUGA POROČILA O BOJIH PRI ODRINU.

Pariz, 24. oktobra. Vsa poročila se strinjajo v tem, da so boji okoli Kirk Kilissa strahoviti. Neko poročilo »New-York Herald« pravi, da je mrtvih in ranjenih 6000 napadalcev.

Pariz, 24. oktobra. »Excelsior« je iz Sofije dobil poročilo, da so se Turki iz druge črte kirkiliških utrdv vsled artiljerijskega boja umaknili, Bolgari napadajo dalje, a dozdaj še niso dosegli drugega uspeha.

Frankobrod, 24. oktobra. »Frankf. Ztg.« poroča, da so Turki začeli boj dne 22. t. m. okoli pol 12. opoldne. Prvi spopad da se je vršil zapadno od Tundže, medtem ko so Turki istodobno Bolgare napadli zapadno od Kalimanča. Tu se boj še ni končal, medtem ko so se Bolgari z velikimi izgubami baže umaknili na drugi fronti.

POROČILO O BOLGARSKEM PORAZU NERESNIČNO.

Sofija, 24. oktobra. Uradna agentura izjavlja, da je poročilo »Frankfurter Zeitung« o porazu Bolgarov pri Kírkilissah, kjer da je padlo 3000 Bolgarov, tendenčna fantazija.

AEROPLANI NAD ODRINOM.

London, 24. oktobra. »Daily Telegraph« poroča, da je nek bolgarski aviatik, vzdignivši se v zrak iz Mustafa-paše, priplul nad Odrin, da rekonoskira turške utrdbe. Turki so nanj streljali, a ga niso zadeli. Aviatik se je čez pol ure vrnil v Mustafa-pašo.

OBLEGANJE SKADRA. — ENA VIŠINA ZASEDNA.

(Od našega posebnega poročevalca.)

Cetinje, 24. oktobra. Črnogorska armada je danes ponoči zavzela Siročko goro v najbližji bližini Taraboša, nad katerim dominira. Pričakuje se, da Taraboš pade danes ali jutri.

Cetinje, 24. oktobra. (Preko Dunaja.) Obstreljevanje Taraboša se nadaljuje. Armada kneza Danila se Skadru bliža. Obkoljenje Skadra bo koncem tega tedna gotovo. Turška garnizija je v zadnjih dneh dobila ojačeni.

SRBSKA IN DRUGA POROČILA O PRODIRANJU SRBSKIH KOLON. — VELIKA BITKA V PONEDELJEK?

Belgrad, 24. oktobra. O zavzetju Prištine se poroča, da je bilo težavno, ker so se Turki obupno branili, ko pa se je odločilo proti njim, so vse zapustili in zbežali. — Črnogorske čete so baže že pred Pečjo (Ipek). — Bitke pri Skoplju pričakujejo v ponedeljek.

TURSKO POROČILO O PROTI AKCIJI TURŠKE ARMADE PRI SKOPLJU. — BITKA BO PRI STIPLJU?

Skoplje, 24. oktobra. Dve diviziji sta dobili povelje prodirati proti Kocanama in Stiplju (Istib). Kmalu se prične tu boji med glavno turško in glavno srbsko ter srbsko-bolgarsko zapadno armado.

GRŠKA POROČILA O GRŠKIH USPEHIH.

Atene, 24. oktobra. Grške čete so zasedle Serfidže in Turkom odrezale povratek. Vlada je odposlala generalisimu Konstantinu in četam pozdravno depešo. Grki so vjeli veliko Turkov in zaplenili veliko vojnega materijala. Predno so Turki zapustili Serfidže, so Turki masakrirali 70 Grkov in enega grškega duhovnika.

Atene, 24. oktobra. Grki so zasedli Servio. (To je turški Serfidže.) Obkolilni manever se je popolnoma posrečil. Čez Aliakmon se je napravil most in tako se kavaleriji posrečilo Turkom odrezati povratek. V boju je padlo 18 grških častnikov.

DRUGO POROČILO O SRBSKEM PRODIRANJU.

Belgrad, 24. oktobra. Četrta armada pod Živkovićem je po tridnevem hudem boju zasedla Novi Pazar (Se uradno potrjuje). In Sjenico ter pri Javorju zajela cel turški bataljon, polasteč se nato z bajonetnim napadom utrdbe Gjorgjevih Stubov. Tretja armada pod Jankovićem koraka po zavzetju Prištine dalje. Železniški mostovi med Ristovcem in Kumanovem, ki so jih Turki razdžali, so se popravili. Upati je, da bode do jutri večji del srbskih čet proti Skoplju koncentriran. Druga armada, ki operira skupaj z Bulgari, je zavzela pozicijo Stracin med Krivo Palanko in Rumanovem in je s prvo armado že v kontaktu. Turki so se umaknili, da se koncentrirajo v Skoplju. Izgube Srbov so izredno velike, izgube Turkov pa še večje. V Belgrad je došel iz Niša sanitetni vlak s

110 ranjenci. Skupščina se je za nedoločen čas odgodila.

Belgrad, 24. oktobra. O boju za 992 metrov visoko goro Rujan se poroča: Srbi so se, zavzemši Bujanovac, vrgli na Rujan, katerega je branilo 4000 nizamov, dobro utrjenih. Boj je trajal od popoldneva do večera. Srbi so turško pozicijo z reflektorji osvetljevali. Med tem je srbska artilerija začela streljati, podrla utrdbe in nato je infanterija izvršila bajonetni napad. Nizami so zbežali. Padlo jih je 1000. Tudi Srbi so imeli izgube, a veliko manjše.

POGREB SRBSKEGA ČETAŠA.

Belgrad, 24. oktobra. Večraj popoldne se je vršil z velikim sijajem pogreb znanega četaša Popovića, ki je v bojih v Sandžaku padel. Na grobu so se govorili navdušeni govori.

DIPLOMATIČNA AKCIJA.

Berolin, 24. oktobra. »Tägliche Rundschau« poroča, da so državniki balkanske zveze trdno odločeni, da osvojenega ozemlja ne zapuste in bi se, ako bi velevlasti v nasprotnem smislu intervenirale, le večji sili umaknili.

Belgrad, 24. oktobra. Danes je tukajšnji ruski poslanik Hartwig odpotoval na Dunaj. Potovanje je brezdvoma važnega političnega pomena glede na balkansko vprašanje.

Dunaj, 24. oktobra. Sazonov bo še te dni poslal srbskim poslanikom instrukcije, da naj delajo na to, da se balkanska vojska n-ha. Izjavil bo obenem, da je Avstrija pripravljena sodelovati pri makedonskih reformah.

MANJŠI DOGODKI.

Belgrad, 24. oktobra. Blizu Raške na meji je zletela v zrak smodnišnica. Veliko oseb je ranjenih.

AKCIJA TURŠKEGA BRODOVJA.

Carigrad, 24. oktobra. Turško brodovje zapusti vsak hip Dardanele, da poišče grško brodovje v Egejskem morju.

ZBORNICA.

Govor grofa Stürgkha.

Dunaj, 24. oktobra. Začetkom današnje seje je predsednik Sylvester grajal včerašnje hrupne prizore. — Zbornica je nato postavila o kužnih boleznih, o kateri je vlada izjavila, da nikakor noče uvajati prisilnega cepljenja proti kozam in drugim boleznim, vseeno odseku vrnila, ker vsebuje veliko drugih šikan zlasti proti kmečkemu ljudstvu. Nato je govoril ministrski predsednik grof Stürgkh. Njegov govor je bil eden najmenj pomembnih, kar se jih je kdaj od vlade čulo in ni zato na zbornico napravil nobenega vtisa. Grof Stürgkh jerešitev brambne predloge označil kot enega najslabših uspehov, govoril o novih vojaških kreditih ter zagotavljal, da vlada odkrito hoče okrepitve parlamentarizma. Nato je govoril o deželnih zbiorih, o katerih premnogi ne delujejo, in izrazil upanje, da bodo delovali. Končno je dejal, da je pričakovati, da zbornica reši finančno reformo.

KOMUNIKE O SESTANKU MED BERCHTOLDOM IN SAN GIULIANOM.

Florinca, 24. oktobra. »Agenzia Stefani« poroča: Grof Berchtold in di San Giuliano ste se v San Rossoru pomenila o mednarodni situaciji. Glede balkanskega vprašanja obstoja med Avstrijo in Italijo popolno soglasje. Oba ministra sta edina v tem, da je treba čimprej gledati na to, da se evropski mir vpostavi. Sestanek je vezi med obema država še bolj utrdil.

TAJINSTVENA AFERA V RUSIJI.

Peterburg, 24. oktobra. Poveljnik carjeve jahte »Standard«, kontreadmiral Čagin se je ustrelil.

Spala, 24. oktobra. Prestolonaslednik, ki je bil včeraj, kakor oficielno poročajo, »slučajno« z nožem ranjen, se boljše počuti in je noč mirno prebil. Temperatura 38'2°, žila 132.

Peterburg, 24. oktobra. O ranjenju prestolonaslednika in samoumoru admiral Čagina se pripovedujejo najsenzacionalnejše stvari. Eni domnevajo, da gre za veliko zaroto, katere se hoče okoristiti s sedanjim mednarodnim položajem, da povzroči revolucijo, drugi pa drugače. Oblasti molčijo.

Peterburg, 24. oktobra. Stanje careviča je zelo opasno. V vseh krogih vlada velika skrb. Vsak dan dospejo dvorni kurirji iz Spale v Peterburg. Širijo se najrazličnejše vesti. Eni pravijo, da je carica omedlela, ko ji je profesor Teodorov naznanil ranjenje careviča. Splošno se sumi atentat.

Pismo s Cetinja.

Cetinje, 21. okt.

V domovino!

Kljub temu, da je vse, kar je moškega spola, odšlo na bojišče, vendar cetinjsko mesto ni prazno in zapušče-no. Dan na dan vidiš nove došlece, ki

prihajajo z vozom ali avtomobilom iz Kotora na Cetinje. Tudi v poslopju vojnega ministrstva se vsak dan oglašajo novi večinoma mladi ljudje veselih lic in pogumnih oči. To so mladi Črnogorci, ki prihajajo iz tujine, da vzamejo puško in gredo nad turškega sovraga. Došli so že dijaki iz Pariza, Moskve in Peterburga, delavci iz Avstrije in Francije, a tudi delavci iz Amerike so že na potu v domovino. Vse je veselo in navdušeno; žalostni postanejo le tisti, katere vojni minister pošlje v urad, mesto da bi jim dal puško in jih poslal na bojišče. To so navadno dijaki, ki prihajajo v domovino z mladeniškim ognjem in vso pot ne mislijo na drugo, nego na boj. Sedaj se pa posade za pisarniško mizo. Seveda so do kraja razočarani in se le težko udajo spoznanju, da je njihova služba tudi v uradu domovini nujno potrebna in koristna.

Dijaki medicinci.

Zlasti dobrodošli so dijaki medicinci, ki jih je že tudi nekaj prispelo. Tu moram nekaj konstatirati: dijaki, in sicer tudi absolventi avstrijskih medicinskih fakultet, zelo slabo razumejo kirurgijo in splošno skrb za ranjence, medtem ko gre ruskim dijakom stvar vrlo od rok. Najbrže se na ruskih univerzah mnogo manj teoretizira, nego na naših. Pa to le mimogrede.

Prostovoljci iz Avstrije.

Prostovoljcev se je iz Avstrije oglašilo veliko število, zlasti iz Bosne in Hercegovine. Vsi so navdušeni za vojno in tisti, ki jih je tukajšnji konzulat na željo ravnateljev moral poslati nazaj v domovino, so vsi solzni zapustili Cetinje. Črnogorska vlada jih dokaj nerada sprejema in jim zlasti na meji stavi velike zapreke. — Skoro mi ni treba omenjati, kako ozke vezi vežejo s Črnogoro sosedne dalmatinske kraje n. pr. Krivošije, Budva itd., saj tamošnji prebivalci čutijo kakor črnogorski podaniki. Takoj ob pričetku vojne je iz vseh teh krajev prispelo h kralju Nikoli posebno odposlanstvo in se ponudilo v prostovoljce. Kralj jih je jako lepo sprejel, toda odločno izjavil, da sprejme v svojo vojsko le tiste prostovoljce, ki niso avstrijski vojaški obvezanci. »Nočem,« je rekel kralj, »da bi imel neprilike z Avstrijo, ki je naša prijateljska država.«

Zmagoslavna armada.

Črnogorska vojska zmagoslavno napreduje korak za korakom. Doslej je Turek še ni nikjer potolkel, izvzemši edini slučaj pod Tarabošem, ki so ga pa zakrivil prevročekrvi Črnogorci sami, ko so s silo in proti povelju višjih zašli med tri sovražne ognje. Splošno veselost vzbujajo tukaj tisti, ki k nam prihajajo in ki dobivajo svoja poročila iz tujih, slovanstvu večinoma sovražnih agencij. Vsak dan čitamo v njih vesti, da je padel Skader, Taraboš itd., a o vsem tem seveda še teden ali morda tudi dva ne more biti govora. Izmed vseh agencij pa se vsekako najbolj odlikuje dunajski korespondenčni urad s svojimi vestmi o turških zmagah in uspehih, ki jih nikdar bilo ni, medtem ko o črnogorskih uspehih ne ve mnogo povedati. Včeraj mu je tukajšnji korespondenčni urad službeno odpovedal in odklonil vse vesti, ki jih dobiva preko Carigrada.

Vukotičeva kolona.

Kolona generala Vukotiča, ki je bil te dni odlikovan z Obiličevim kolajno, napreduje polagoma in varno. Središče njegove vojske je sedaj obrnjeno na Ružaj, kamor se je umaknil del turške vojske, ki se je rešila iz Berane. Drugo krilo je zavzelo mesto Plave, sinoči se je pa podalo tudi Gusinje. Podatkov o teh bojih še ni, a ni dvoma, da so žrtve velike, kajti mesta so bila dobro utrjena, pa tudi teren je zelo neugoden za črnogorsko vojsko. Razven tega se turške čete hrabro, da naravnost obupno bore, dokler le morejo. Tretji del Vukotičeve armade doslej ni dosegel večjih uspehov, vendar pa stalno napreduje in zavzemlje manjše pozicije proti Plevlju.

Primorska armada

se z veliko brzino pripravlja za akcijo na Taraboš. Na nekaterih osvojenih gorskih višinah in pozicijah so se zgradile utrdbе in oborožile s težkimi oblegovalnimi topovi za napad na Skader. Zgradila se je tudi dobra cesta. Turška vojska je nekajkratov poizkusila ovirati napredovanje Črnogorcev, a je bila vselej odbita in pograna z njenih pozicij. V teh bojih so Turki sploh slabo in brez ognja bijejo in se povsodi umikajo nazaj na Taraboš, kjer se koncentrirajo njihova moč.

Molitve.

Včeraj ob 10. uri je metropolit Mitrofan ob številni asistenci svečenstva opravil slovesno službo božjo in molit-

ve za zmago črnogorskega in zavezniškega orožja. Iz dvora ni bil nihče navzoč, pač pa ministri, vse uradništvo, zastopniki Srbije, Bulgarije in Grške in velika množica ljudstva. Vesti z bulgarskega, srbskega in grškega bojišča se spremljajo z največjim zanimanjem.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m, sred. tlak 736,0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celsij	Vetrovi	Nebo	Pojasnila v 24 urah v mm
23	9. zveč.	725,6	5,0	sl. jvzh.	jasno	
24	7. zjut.	728,0	1,8	sl. jvzh.	megla	0,6
	2. pop.	728,2	8,6	sl. jug	del. obl.	

Srednja včerajšnja temp. 7,1°, norm. 9,1°.

Zdravniško se priporoča

Ako se otroci ne morejo vsled nezadostne ali pomanjkljive prehrane ali vsled kateregakoli vzroka prav razvijati, tedaj nezasuži nobeno drugo krepilno sredstvo večjega zaupanja kakor Scottova emulzija, ki se je izborna obnesla pri tvorbi kosti in pri utrditvi telesa. Ona vsebuje redilne snovi, ki pospešujejo rast močnih in pravih kosti in cel razvoj, tako da postanejo otroci kmalu živahni in veseli. Malim ugaia Scottova emulzija; z velikim veseljem jemlje to sladko, smetani podobno zmes.

SCOTTOVO EMULZIJ,

ki je že 40 let po vseh deželah uvedena, priporočajo mnogi zdravniki, ker jo cenijo v vsakem oziru kot zanesljiv in uspešen preparat.

Cena originalni steklenici je 2 K 50 v. Dobi se v vseh lekarnah. Kdor pošlje 50 vin. v znak na SCOTT & BOWNE, G. m. b. H., Dunaj VII. in se sklicuje na ta časopis, dostavi se mu 1 pošiljatev potom lekarno za poskušnjo.

Gospod

UBALD PL. TRNKÓCZY
lekarnar

Ljubljani.

Na priporočilo gosp. Medic-a naročil sem bil za poskušnjo 1 zavoj Vašega „Sladin-čaja“. Ker pa je isti zmešan z nekoliko kuhanim kravjim mlekom mojemu 4 mesece staremu otroku tako ugajal, začela ga je moja žena redno z Vašim res izvrstnim „Sladnim čajem“ (znamka „Sladin“) hraniti in otrok se ga je tako privadil, da bi sedaj brez njega skoro ne mogel biti. Zatorej Vas uljudno prosim, pošljite mi po četrti pošiljati takoj še nadaljnih 6 zavojev Vašega „Sladnega čaja“, katerega bodem vsakemu najtopleje priporočal.

Škofljica, dne 12. februarja 1912.

Odličnim spoštovanjem udani

Vinko Ogorelec ml.,
lesni trgovec.

179

Trgovski pomočnik

mešane stroke (tudi dober manufakturnist) želi trajne službe. Nastopi lahko takoj. Ponudbe z z navedbo pogojev, pod „Tajnost“ na upravo tega lista pod št. 3333. 3333

Purani

200 komadov, težki 5, 6 in 7 kg, so letos zadnjikrat do sobote na prodaj na Vodnikovem trgu. 3379

Novo jesensko in zimsko blago

za ženske obleke pri

R. Miklauc

Ljubljana, Skitazjeva ulica 5.

Vzorce na zahtevo. Cene nizke.

Dostrežba znano dobta.

3229

Iščeta se

za takoj dva dobro izurjena krojaška pomočnika. Plačilo po dogovoru. Ponudbe na naslov:

Ivan Korteš, krojač v Aidovščini, Primorsko.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 24. oktobra 1912.

Pšenica za april 1913 11:81
Rž za april 1913 10:51
Oves za april 1913 11:30
Koruza za maj 1913 8:02

Eno cerkev ali oltarno sliko

3363

poslika katoliški umetnik in propagator cerkvene umetnosti v letu 1913. na Slovenskem zastoj, t. j. samo proti pokritju režijskih stroškov. Ta umetnik je poslikal letos prav lepo in pod ugodnimi pogoji kapelo mil. kn.-škofa dr. A. B. Jegliča na Kranjskem. Prijazne ponudbe na:

„Rozhledy v umění církevním“
Praga - Vinohrady, Krameriova 10

Gobe!.....

Kupimo čiste, bele, dobre, suhe gobe. - Ponudbe z vzorcem ter navedbo cene za 100 kg franko Praga, prosimo na naslov:

Vydrova tovarna hramil,
Praga VIII.

3378

Radi opustitve gostilne se prodaja lep in fin, skoraj nov avtomatičen

električni glasovir

najnovejše vrste, s ksilofonom in mandolino po nizki ceni. Igra se lahko tudi z roko. Jako primeren za društvene prostore.

Ogleda se lahko vsak dan Dunajska cesta 52 (poleg artilerijske vojašnice).

3361

Zahvala.

Ker nam ni mogoče vsakemu posebej izraziti svoje zahvale za mnogoštevilne dokaze iskrenega sočustvovanja, ki so nam došli povodom smrti našega ljubljene očeta oziroma tasta in deda, gospoda

Jakoba Oberwalder-ja star.

kakor tudi za izredno številno udeležbo pri pogrebu, izrekamo tem potom vsem in vsakemu, ki so spremlili na tako časten način dragega nam pokojnika k zadnjemu počivališču, kakor tudi darovalcem krasnih vencev in konečno vsem za toplo sočutje povodom bridke izgube, ki nas je zadela, svojo najtoplejšo zahvalo.

Prav posebno iskreno se pa zahvaljujemo občinskemu zastopstvu, c. kr. orožništvu, vojaškemu veteranskemu društvu, moškemu pevskemu društvu „Andrej Hofer“, ki je tako mnogobrojno oskrbelo nagrobno petje, učiteljskemu zboru tukajšnje nemške ljudske šole, gasilnim društvoma v Domžalah in Stobu, podpornemu društvu, slavni godbi in vsemu uradništvu ter delavstvu v Domžalah za vso čast, ki so jo izkazali nepozabnemu rajniku.

DOMŽALE, dne 24. oktobra 1912.

Za globoko žalujoče ostale

Rodbina Jakob Oberwalder.

3385

Zahvala.

Na mnogoštevilne izraze iskrenega sočutja ter krasne vence, ki so nam došli od vseh strani ob prebriski dvojni nenadni izgubi dragega nam očeta ter ljube hčerke, oziroma sestre, izrekamo tem potom še enkrat najprisernejšo zahvalo.

Zahvaljujemo pa se zlasti čast. gosp. župniku Potokarju za tolažbo v poslednjih urah nam dragih pokojnikov, kakor tudi gosp. Dr. Havlinu, okr. zdravniku, za njegovo požrtvovalno pomoč.

Dalje se zahvaljujemo najtopleje sl. občinskemu odboru za zadnje spremstvo ter sl. „Slov. bralnemu društvu“ za ganljive žalostinke. Posebej bodi izrečena presrečna zahvala sl. „Slov. tel. društvu „Sokol“ za mnogobrojno častno spremstvo predraga nam pokojnika k večnemu počitku. Istotako topla zahvala gg. odbornikom „Tržiške posojilnice“ ter članom „Okr. gostilničarske zadruga“ za številno udeležbo.

Vsem onim cenj. tržiškim gospicam, ki so spremljale nepozabno nam hčerko-sestro na poslednji poti, bodi naša najprisernejša zahvala.

V Trziču, dne 21. oktobra 1912.

Globoko žalujoča rodbina Perko-va.

Jubilejne ustanove

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko razpisuje za leto 1912: a) osemnajst cesarja Frana Josipa ustanova (8 po 50 K in 10 po 20 K) za uboge onemogle obrtnike vojvodine Kranjske; b) štirinajst cesarja Frana Josipa ustanov (4 po 50 K in 10 po 20 K) za uboge onemogle obrtnike in trgovce vojvodine Kranjske; c) pet cesarice Elizabete ustanov po 40 K za uboge onemogle vdove kranjskih obrtnikov ter d) pet cesarja Frana Josipa ustanov po 20 K za uboge vdove kranjskih obrtnikov in trgovcev.

Prošnje naj se pošljejo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani do 15. novembra 1912. Priloži naj se jim od občinskega in župnijskega urada potrjeno dokazilo, da je prošilec obrt ali trgovino samostojno izvrševal, da sedaj zaradi onemoglosti ne more več delati in da je ubog; oziroma da je prositeljica onemogla uboga vdova bivšega samostojnega obrtnika ali trgovca.

3376

Manufakturna
trgovina — **I. Kostevc**
Ljubljana, Sv. Petra cesta 4

Priporoča svojo bogato zalogo najmodernejšega
blaga za zimsko sezono

ter vse v to stroko spada-
loče predmete po strogo
solidnih cenah.
Vzorke pošljem poštne prosto

Pisarniški prostori

Šentjanške premogokopne
družbe na Erjavčevi cesti
št. 2 se dajo v podnajem.
Vprašanje in ogledovanje istotam.

3324

Cestar

se sprejme v službo na deželni cesti
(proga Gorica vas — kočevska meja) —
Natančni pogoji se dobijo pri okrajno
cestnem odboru v Ribnici, kamor je
tudi prošnje vložiti.

3359 3

Načelnik: Fr. Ilc.

J. Ciuha

ujudno vabi k nakupu zim-
skih potrebščin v svojo ma-
nufakturno trgovino „Pod
Trančo“ Stari trg št. 1.

3226

Zitno kavo, najpopolnejši izdelek zad-
njega časa, zajamčeno slovanski produkt,
pošilja 5 kg v lepi platneni vrečki za
K 4— po povzetju na vsako avstro-ogrsko
pošto. K vsaki pošiljki se priloži prav lepa
in dragocena premija, kot pozlačen koza-
rec, lonček, poslikana šatulja, jedilno
orodje i. dr. porabni predmeti in prav lepi
okrasni za vsako gospodinjstvo. Obrnite
se zaupno na trdko Jos. Vesely, Praga
VII. 585 Češko.

3016

Službo pisarniškega uradnika

razpisuje „Zavod za pospeševanje obrti na Kranjskem“ v Ljubljani.

Zahteva se perfektno znanje slovenskega in nemškega jezika v govoru in
pisavi ter eventuelno laščine, kakor tudi slovenske in nemške stenografije.
Prosilci morajo dokazati, da so zadostili vojaški dolžnosti, ter imeti vsaj štiri
razrede srednješolske ter nekaj trgovske izobrazbe. — Službo je nastopiti po
možnosti takoj in se bo izvršila nastavitev provizorično za dobo enega leta,
plača po dogovoru. Prošnjo je vložiti na „Kuratorij zavoda za pospeševanje
obrti na Kranjskem“ v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22, najkasneje do 31. t. m.

3304 3

Pozor! Čitaj! Rastlinski eliksir

je napravljen iz najboljših zdravilnih
gorskih rastlin in po zdravniških stro-
kovnjakih preizkušen kot najboljši
zdravilo proti vsem boleznim že-
lodca, črev, jeter, ledvic in vran-
nice. Zdravi najbolj zastarele bole-
čine v želodcu, odstranjuje krče,
daje slast in pospešuje prebavo, čisti
kri, pomirjuje živce ter jači in krepi
ves život. Zato naj ga naroči vsaka hiša.
Na razpolago mnogo priznanic in
zahvalnic. Pošilja se po povzetju ali
predplačilu zneska.

3109 10

Prejela sem Vaše steklenice. Ker mi dobro učinkujejo,
pošljite mi še tri velike steklenice „Rastlinski eliksir“.

Franciška Potočnik iz Kavče, p. Velenje, Stajar.

3 vol. ali 12 mal. stekl. franco vsaka pošta 5-20 K
6 „ „ 24 „ „ „ „ 8-80 K
9 „ „ 36 „ „ „ „ 12-80 K

Dobiva se samo pri meni. Prosim naj se točno naslavlja:

Lekarna pri Spasitelju, Koprivnica, Hrvatsko.

Nedosežne in od poznavateljev
odlikovane so kavine mešanice

Karla Planinška

prva ljubljanska veleprazarna za kavo

Dobivajo se v prazarni na vogalu Dunajske ceste — Sodne ulice in
v moji trgovini s specerijskim blagom Dunajska cesta št. 6.

Izgotovljene obleke

za moške in otroke v veliki izbiri po zmerni ceni v manufakturni trgovini

2934

Ljubljana Pri Škofu zrav. škofije

Priporoča se domača najnovejša konfekcijska trgovina Maček & Komp.

Franca Jožefa cesta št. 3.

Sprejemajo naročila po meri ter
se izvrše točno in solidno.

1183

Založniki c. kr. priv. juž. žel.

Solidna postrežba.

Najnižje cene.

Priporoča se največja zaloga oblek

za
gospode
in
dečke
A. Lukič
Ljubljana, Brezškofije 19
Vedno najnovejša
konfekcija
za
dame in deklce.

Nizke cene! Solidna postrežba! Nizke cene!

Izvršilna dražba

hiše na Tržaški cesti številka 19 z zemljišči
dne 29. oktobra t. l. ob polu 10. uri dop. pri c. kr. okr. so-
dišču v Ljubljani. — Genilna vrednost K 74.069.—,
najmanjši ponudek K 37.797-82.

3356

»DIE ZEIT«, zelo razširjen dunajski list, piše v št. 2908, Dunaj, sobota, dne 29. vino-
toka 1910, na strani 10 pod naslovom: Narodnogospodarska revija »Čas«. Dalje »NAŠ
OTROK« Casopis za vzgojo in varstvo otrok, Dunaj, V. letnik, št. 2, koncem maja 1907.
— Potem: »NARAVNI NAČIN ZDRAVLJENJA« Glasilo za praktično higijeno na Dunaju
decembra 1910. št. 421, 22. letnik pišejo sledeče:

Varčne gospodinje!

Dočim daste za vsa druga otročja redilna sredstva 1 do 3 K, velja »SLADIN« ali dr. pl.
Trnkóczy-ja »SLADNI ČAJ« 1 zavojček z 1/2 kg samo 60 vin. Na tisoče otrok ga zavziva
z najboljšim uspehom. — Glavne zaloge v Ljubljani lekarna Trnkóczy, zraven rotovža;
na Dunaju v lekarnah Trnkóczy: VIII., Josefstädterstrasse 25; III., Radetzkyplatz 4; V.,
Schönbrunnerstrasse 19; v Gradcu, Sackstrasse 3.

Razpošiljanje po pošti. — Prva največja ekspozitna trdnja. — Preizkušeno lekarniško
blago. — Drogijske cene. — Mastlin za živinorejce. — Telefon št. 190.

Usi, ki ste skrbni možje in očetje!

Ali hočete vsaj 10 vinarjev na teden žrtvovati za
svojo oziroma za prihodnost svojih otrok?

Potem pišite „Slovenski Straži“ v Ljubljani po knjižico gosp. žup-
nika Haasea o ljudskem zavarovanju, ki se vsakomur dopošlje po-
polnoma zastonj.

2155

Kranjska deželna banka v Ljubljani v deželnem dvorcu vhod v Gosposki ulici 2.

Obrestuje hranilne vloge po

4 1/4 %

brez vsakega odbitka. Obresti se pri-
pisujejo glavnici polletno. Vloge v
tekočem, giro-računu in na blagajni-
ške liste po najugodnejših pogojih.

Daje komunalna posojila

občinam, okrajnim in šolskim ob-
borom ter zdravstvenim zastopom v

4 1/2 %

komunalnih zadolžnicah.

Hipotekarna posojila

v zastavnih listih po

4 1/2 %

Eskomptuje menice denarnih

zavodov in daje lombardna

posojila. Prodaja lastne pu-
pilarno-varne komunalne za-
dolžnice in zastavne liste.

Banka je pupilarno varen zavod,

ter jamči zanjo dežela Kranjska.

Uradne ure za širanke vsak
delavnik od pol 9. ure do-
poldne do 1. ure popoldne.